

Opleidingsinformatie bij het programma
Dienstverlening en Producten vmbo

www.dubbelklik.nu

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Doelen van het programma D&P	4
3. Lesinhouden	5
4. Toetsing	6
5. Praktische informatie	7
6. Informatie over het aan te schaffen lesmateriaal.....	9
7. Studiebegeleiding door Eduklik.....	10
8. Landelijk platform D&P	11

1. Inleiding

In de bovenbouw van het vmbo wordt het onderwijs ingedeeld in tien profielen. Eén van deze profielen is intersectoraal: een breed beroepsoriënterend programma in het vmbo. Met het intersectorale programma wordt een brede basis gecreëerd en hebben leerlingen de mogelijkheid om kennis te maken met gevarieerde beroepsgroepen.

Het intersectorale programma beoogt een goede aansluiting te creëren op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Kennis en vaardigheden die belangrijk zijn om de overstap tussen het vmbo en het mbo zo vloeiend mogelijk te laten verlopen staan centraal in dit programma. Daarnaast is de oriëntatie op opleiding en beroep een potentieel onderdeel van het lesprogramma.

Het intersectorale programma beoogt een vmbo-leerling faciliteren om de keuze voor een sectorgroep uit te stellen om zo een langere periode van oriëntatie binnen de opleiding te realiseren.

2. Doelen van het programma D&P

De doelstellingen voor het programma Dienstverlening & Producten, zoals geformuleerd door het platform Dienstverlening & Producten (zie hoofdstuk 8) zijn:

Onderwijskundig:

- uitstel studie- en beroepskeuze;
- brede oriëntatie op de sectoren;
- geïntegreerde beroepsoriëntatie in het onderwijsprogramma van alle leerwegen;
- voorbereiding op een veranderende arbeidsmarkt;
- stimuleren van motivatie van leerlingen;
- versterken van competentiegericht onderwijs;
- betere afstemming buitenschools en binnenschools leren en werken;
- werken aan contextrijk en gevarieerd onderwijs;
- werken aan onderwijs op maat;
- gebruik maken van de mogelijkheden van ICT in het onderwijs;
- mogelijkheden voor school specifieke programma's;
- de aansluiting met het vervolgonderwijs bevorderen;
- meer samenhang in de onderwijsprogramma's mogelijk maken.

Maatschappelijk:

- beter in kunnen spelen op veranderingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt;
- bijdragen aan een versterkt en modern imago van het vmbo;
- de leerlingen voorbereiden op hun functioneren in de samenleving;
- de sectoren plaatsen in een breder maatschappelijk en economisch kader;
- de aantrekkelijkheid van het vmbo vergroten.

Organisatorisch / financieel:

- een betaalbaar vmbo-aanbod met meer mogelijkheden creëren;
- adequate huisvesting kunnen realiseren.

3. Lesinhouden

Dubbelklik biedt lesmaterialen voor het programma Dienstverlening & Producten in de verschillende leerwegen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo). De lesmaterialen vormen een integraal geheel en worden online aangeboden via mijndubbelklik.nu. De school kan zelf (indien gewenst) de praktijkopdrachten in papieren versie aanbieden.

De lesmethode Dubbelklik biedt online lesopdrachten waarmee alle eindtermen zoals genoemd in de syllabus* worden afgedekt. Alle lesopdrachten zijn gesitueerd in een authentieke bedrijfscontext. De bedrijven die gekozen zijn, zijn in te delen in verschillende beroepsgroepen in het beroepenveld. Hiermee wordt het beroeps*oriënterende* karakter van het intersectorale programma benadrukt (tegenover het beroeps*voorbereidende* karakter van de afdelingsprogramma's).

Elke module speelt zich af in de authentieke context van een bedrijf of organisatie, de leerling moet in de rol als medewerker van het bedrijf opdrachten uitvoeren voor het bedrijf / de organisatie. Een school heeft vrijheden in de keuze van de modules en de volgorde waarin deze aangeboden worden. Opgemerkt dient te worden dat er bij de indeling van de lesstof door Eduklik enkele restricties gelden waardoor de doorlopende leerlijnen gegarandeerd blijven. Door het hanteren van een minimumaantal modules, wordt gegarandeerd dat de eindtermen voor het programma Dienstverlening & Producten worden afgedekt.

*De syllabus Dienstverlening & Producten en het Examenprogramma D&P is samengesteld door het CVE en is online te raadplegen: www.examenblad.nl – klik op VMBO-BB/KB/GL – onder het kopje nw beroepsgericht – kies een van de uitstroomrichtingen.

4. Toetsing

Op www.dubbelklik.nu zijn er overzichten** te raadplegen waarbij per module wordt aangegeven welke exameneisen afgedekt worden. Zo kan er bij de keuze van de lesstof en/of de jaarplanning altijd gecontroleerd worden of alle exameneisen afgedekt zijn.

Het Programma Dienstverlening & Producten is één van de examenonderdelen van het VMBO-examen en bestaat uit twee onderdelen: een schoolexamen en een Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen (CSPE). Het schoolexamen dient de eindtermen af te dekken, zoals aangegeven in de Syllabus Dienstverlening & Producten*. Het lesmateriaal van Dubbelklik dekt deze eindtermen ook af. Een verantwoording hiervan is te vinden in de overzichten exameneisen**.

Docenten beoordelen tijdens het werken met Dubbelklik het werkproces en de eindproducten van de leerlingen. Dubbelklik biedt beoordelingsinstrumenten aan die docenten bij de beoordeling kunnen gebruiken. Het staat scholen en docenten echter vrij om eigen beoordelingsinstrumenten te gebruiken. De onderdelen van het schoolexamen, de wijze van toetsing en de normering wordt door een school vastgelegd in een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).

Naast een schoolexamen, wordt van het programma Dienstverlening & Producten ook een landelijk Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen (CSPE) afgenomen, samengesteld door het CITO in Arnhem, in samenwerking met het CVE (Landelijk College voor Examens). Als een leerling een voldoende resultaat heeft behaald voor het CSPE Intersectoraal en aan de overige eisen voor het CSE heeft voldaan, heeft de leerling het VMBO-diploma behaald voor de leerweg waarin het onderwijs gevolgd is.

In de syllabus Dienstverlening & Producten* worden de regels en mogelijkheden met betrekking tot herkansing van het Schoolexamen en het CSPE weergegeven.

*De syllabus Dienstverlening & Producten is samengesteld door het CVE en is online te raadplegen: www.examenblad.nl – klik op VMBO-BB/KB/GL – onder het kopje nw beroepsgericht – kies een van de uitstroomrichtingen.

**Schematische verantwoordingen van de lesinhouden per module in relatie tot de exameneisen is te vinden op www.dubbelklik.nu - Downloads – de link naar Exameneisen.

5. Praktische informatie

Studiebelasting

Het programma Dienstverlening & Producten is een praktijkvak in het VMBO en de hoeveelheid uren die ingeroosterd zijn, zijn afhankelijk van de leerweg waarin de leerling zijn lessen volgt. In de basisleerweg worden veelal 12-16 lesuren per week ingeroosterd, voor de kaderleerweg is dit veelal tussen de 8 en 12 lesuren. Hierbij is ook een substantieel gedeelte voor praktijkstage ingeroosterd. De studiebelasting is evenredig aan het aantal ingeroosterde uren.

In de gemengde leerweg wordt veelal vier lesuren per week ingeroosterd in de leerjaren drie en vier in blokken van twee keer twee lesuren per week. De studiebelasting voor een leerling is in de onderbouw 1 à 2 lesuren per week en voor de bovenbouw 4 lesuren per week.

Een schematisch overzicht:

Leerjaar	Aantal modules*	Totale studiebelasting
Onderbouw (leerjaar 1 en/of 2)	minimaal 1, maximaal 6	24 - 144 lesuren per cursusjaar
Leerjaar 3 Basisleerweg	minimaal 2, maximaal 4	192 – 384 lesuren per cursusjaar, excl. praktijkstage
Leerjaar 3 Kaderleerweg	minimaal 2, maximaal 4	192 – 384 lesuren per cursusjaar, excl. praktijkstage
Leerjaar 3 Gemengde / Theoretische leerweg	minimaal 2, maximaal 5	48 – 144 lesuren per cursusjaar
Leerjaar 4 Basisleerweg	minimaal 2, maximaal 4	192 – 384 lesuren per cursusjaar, excl. praktijkstage
Leerjaar 4 Kaderleerweg	minimaal 2, maximaal 4	192 – 384 lesuren per cursusjaar, excl. praktijkstage
Leerjaar 4 Gemengde / Theoretische Leerweg	minimaal 2, maximaal 5	48 - 144 lesuren per cursusjaar

*In de onderbouw bevat een module lesstof voor 24 lesuren. In de bovenbouw BK bevat een module lesstof voor 96 lesuren. In de bovenbouw GT bevat een module lesstof voor 24 lesuren.

De docent

De lessen worden verzorgd door een bevoegde docent in een vaklokaal waarbij voor elke leerling een computer aanwezig is en waarbij praktijkwerkplekken aanwezig zijn die leerlingen gebruiken tijdens de lessen.

Hoewel het lesmateriaal dat Eduklik aanbiedt in de lesmethode Dubbelklik grotendeels zelfsturend is, is fysieke aanwezigheid en begeleiding van een bevoegd docent tijdens de lessen in het vaklokaal noodzakelijk. Niet alleen met betrekking tot de organisatie van de lessen, maar ook voor het stimuleren van het leerproces, het creëren van een veilige leeromgeving, het begeleiden van het leerproces en het bewaken van schoolregels en veiligheidsregels in het vaklokaal (waarin meestal kostbare apparatuur aanwezig is).

6. Informatie over het aan te schaffen lesmateriaal

VMBO-leerlingen maken gebruik van het online lesmateriaal door in te loggen met een persoonlijk inlogaccount. Deze inlogcode verschaft voor één cursusjaar toegang tot de bestelde modules.

Het lesmateriaal wordt aangeboden in online modules. De praktijkopdrachten kunnen door de school worden geprint en op papier aangeboden. Per module zijn opdrachten beschikbaar, alsmede handleidingen bij de verschillende softwareprogramma's en informatiebronnen die gebruikt moeten worden bij de uitwerking van de praktijkopdrachten. Daarnaast zijn er instructiefilmpjes beschikbaar en is er een bedrijfsite beschikbaar bij elke module.

Voor de docenten is er naast het lesmateriaal voor de leerlingen ook een docentenportaal beschikbaar. In dit docentenportaal is een docentenhandleiding per module beschikbaar, waarin didactische aanwijzingen worden gegeven bij de te behandelen lesstof en het beoordelen van de uitwerkingen. Daarnaast is er voorbeeldwerk, zijn er antwoordbladen en beoordelingsformulieren beschikbaar. Bij de modules zijn zogenaamde vaardigheidstoetsen beschikbaar, toetsen waarmee leerlingen hun praktische vaardigheden kunnen aantonen die zij hebben opgedaan tijdens het werken aan de module. Tot slot is er een digitaal toetssysteem beschikbaar waarmee leerlingen hun kennis kunnen toetsen. De docenten kunnen naar eigen inzicht en voorkeur een selectie maken van de toetsvragen uit de databank. Vervolgens wordt de toets klaargezet en online afgenomen. De resultaten worden gespecificeerd per leerling en beschikbaar gesteld aan de docent.

7. Studiebegeleiding door Eduklik

Tijdens de praktijklessen werken de leerlingen aan de taken in de modules van Dubbelklik. Sommige taken zijn samenwerkingstaken, andere taken zijn individueel of er wordt in twee- of drietallen gewerkt. Kennis wordt aangeboden door middel van bronteksten waarin leerlingen de theorie en achtergrondinformatie kunnen vinden bij de opdrachten.

Binnen een module rouleren de taken, zodat in een klas de leerlingen tijdens een les met verschillende taken bezig zijn. Een voordeel hiervan is dat niet alle leerlingen tegelijk met een praktijkwerkplek bezig zijn. De praktijkwerkplekken zijn immers over het algemeen in beperkte mate aanwezig. Daarnaast vereisen sommige complexere werkprocessen meer begeleiding van de docent. Hierbij is het een voordeel als er slechts één groep met een complexe taak bezig is, zodat de docent zo'n werkproces intensief kan begeleiden.

Het behoeft echter geen nadere uitleg dat een docent op dat moment andere leerlingen niet kan helpen met inhoudelijke vragen. Hiervoor biedt Eduklik de oplossing: begeleiding op afstand van het onderwijsproces. Als leerlingen tijdens de opdrachten vragen hebben over de bedoeling of de aard van de opdracht of de informatie in de bronteksten, kunnen ze direct contact opnemen met de begeleidende docent vanuit Eduklik. Deze docent reageert via e-mail zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval binnen 12 klokuren, met een inhoudelijk antwoord op de gestelde vraag of aanwijzingen waar de informatie te vinden is in het lesmateriaal.

Onder elke taak staat een zogenaamde 'footer' waarin deze help-optie wordt aangeboden. Een leerling kan ook op vastgestelde tijdstippen telefonisch contact opnemen met Eduklik om vragen te bespreken. Onder de kop 'video-handleidingen' wordt in een video-instructie uitgelegd hoe deze begeleiding op afstand werkt.

Doordat Eduklik naast lesmateriaal ook begeleiding van het onderwijsproces aanbiedt, worden de docenten op de scholen ontlast en kunnen zij meer tijd en aandacht besteden aan de fysieke begeleiding van het leerproces.

8. Landelijk platform D&P

Er is een landelijk platform dat o.a. scholen adviseert en begeleidt bij het invoeren van het opleidingsprogramma Dienstverlening & Producten. Zie voor meer informatie over het landelijke platform: <http://platformdenp.nl/>

